

۱۲ فرهنگ اندیشه

عطف

کتابی در باب چیستی مرگ

از آغاز بررسی تجربه‌های نزدیک به مرگ در دهه ۷۰ میلادی تاکنون پژوهشگران این حوزه همواره با پدیده‌ای انفسی روبه‌رو بوده‌اند که مجال بررسی تجربی را گرفته است. در کتاب «مرگ‌آشنایی» مذاقه الهیاتی و فلسفی در باب تجربه‌های نزدیک به مرگ برای نخستین بار در ایران سامان یافته است.

رویکرد کتاب فلسفی و کلامی است. در مرحله کشف چیستی تجربه کوشش شده است جزئیات و ابعاد متنوع دخیل در قضاوت تا حدود بسیاری موشکافانه بررسی شود.

همچنین در مرحله بررسی رهیافت‌های گوناگون در اثبات حیات پس از مرگ روشی تفسیری-تحلیلی به کار گرفته شده است.

مجتبی اعتمادی‌نیا از معدود پژوهشگران حوزه تجربه نزدیک به مرگ در ایران است. او در فصل اول این کتاب به بیان چیستی تجربه نزدیک به مرگ، در فصل دوم به بررسی نقادانه تبیین‌های مختلف تجربه نزدیک به مرگ و در فصل سوم به رهیافت تجربه‌های نزدیک به مرگ در اثبات حیات پس از مرگ پرداخته است. اعتمادی‌نیا در نهایت در پی‌گفتار این کتاب، روایت ۹ تجربه‌گر ایرانی را بیان کرده است.

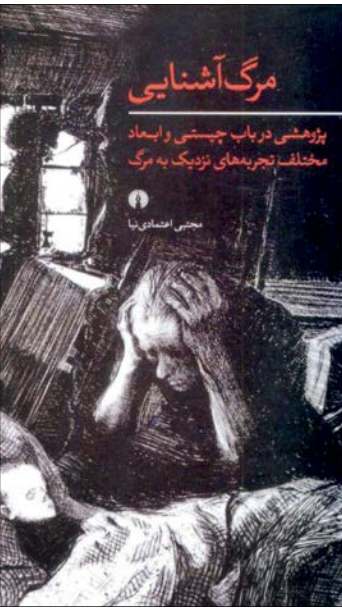
فصل اول این کتاب را می‌توان فصل جذاب آن دانست. او در بخش‌هایی از این فصل به بیان تأثیرات این دست از تجربه‌ها در ابعاد فیزیولوژیکی، روان‌شناختی، دینی و همچنین اجتماعی پرداخته است.

همچنین اقسام تجربه‌ها براساس تجربه خاص تجربه‌گران نیز در همین فصل است و خواننده می‌تواند درباره تجربه نزدیک به مرگ ناشی از خودکشی، تجربه نزدیک به مرگ کودکان، نابینایان و ملحدان و لاداری‌گرایان نیز بخواند.

در این کتاب درباره تجربه نابینایان آمده است؛ «یکی از ویژگی‌های بصری قابل توجه در تجربه‌های نزدیک به مرگ نابینایان تشخیص رنگ در حین تجربه است. نابینایان مادرزاد گرچه برخی موقعیت‌ها و ویژگی‌های اجسام را از طریق حس لامسه درمی‌یابند اما تصور رنگ برای آنها بی‌معنی است. علاوه‌براین، تشخیص تغییر موقعیت اشیا هنگامی که این امر صرفا موقوف بهره‌مندی از قوه بینایی باشد برای آنها ناممکن است. با وجود این، نابینایانی نظیر ویکی آمی‌پگ از مشاهده رنگ‌های مطابق با واقع در حین تجربه سخن گفته‌اند.»

همچنین در توضیح تجربه لاداری‌گرایان در این کتاب نوشته شده است؛ «اغلب لاداری‌گرایان و ملحدان تجربه‌های نزدیک به مرگ خود را به مثابه نگاهی اجمالی به حیات پس از مرگ تفسیر می‌کنند. این افراد پیش از تجربه نزدیک به مرگ، اعتقادی به حیات پس از مرگ نداشته‌اند اما در پی این رویداد سرانجام به سوی زندگی‌ای هدایت یافته و معنوی‌تر، همراه با باوری تازه در باب حیات پس از مرگ راه می‌برند. موریس روالینگر اظهار می‌کند هیچ‌یک از لاداری‌گرایان و ملحدان را سراغ ندارد که پس از این تجربه، در باب وجودداشتن خدا و حیات پس از مرگ و این‌که هیچ چیز وری این موجودیت مادی وجود ندارد بر موضع پیشین خود باقی مانده باشد. رینگ عقیده دارد ملحدان نیز همانند دینداران این تجربه را از سر می‌گذرانند. با این تفاوت که در تفسیر آن راه دیگری می‌پیمایند.»

کتاب مرگ‌آشنایی؛ پژوهشی در باب چیستی و ابعاد مختلف تجربه‌های نزدیک به مرگ، نوشته مجتبی اعتمادی‌نیا از انتشارات علمی و فرهنگی است.

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

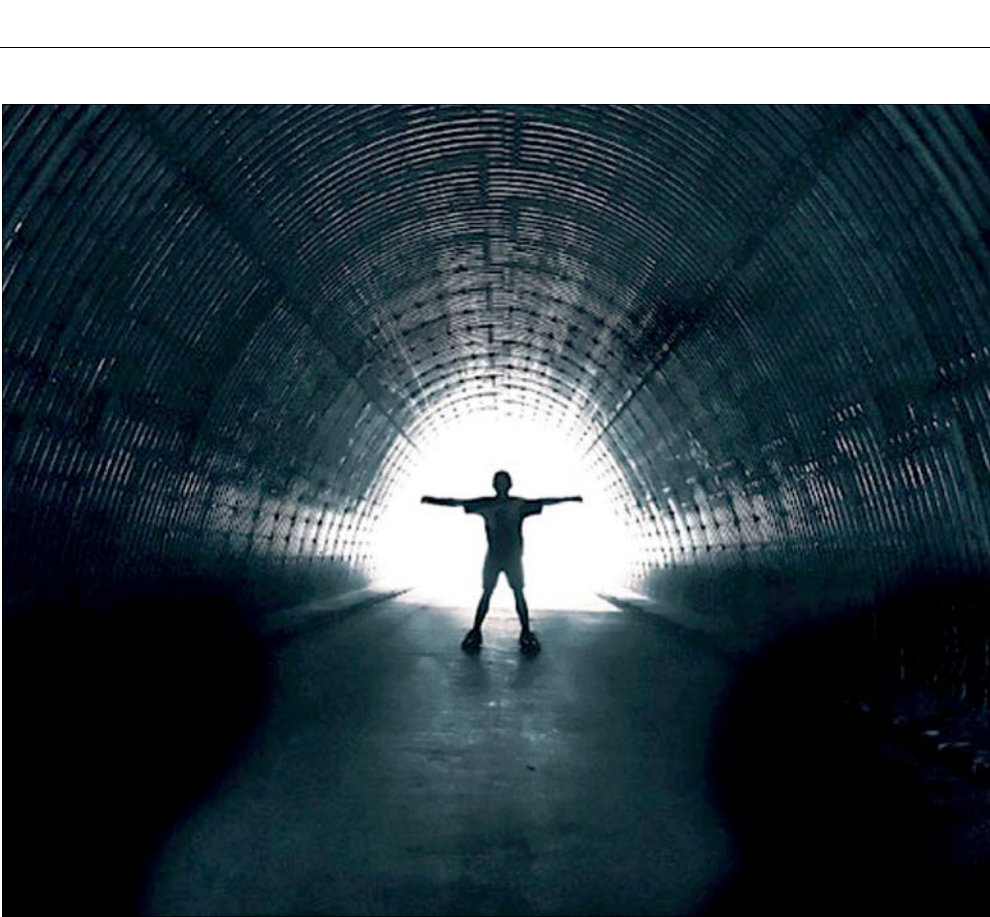
خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

خیلی از تجربه‌گران مرگ از مشاهده یک تونل می‌گویند

انتخاب دبیر علمی دومین دوره جایزه شهید سلیمانی

شورای علمی دومین دوره جایزه شهید سلیمانی، محسن پرویز را به‌عنوان دبیر علمی این جایزه انتخاب کرد. در جلسه این شورا مقرر شد تا علاوه‌بر تجلیل از آثار پژوهشی برتر منتشرشده در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰، پژوهشگران و مراکز پژوهشی برتر نیز معرفی و از آنها تجلیل شود. شورای علمی دومین

هر آنچه باید درباره تجربه‌های نزدیک به مرگ بدانیم

دیدنی‌هایی که به گفتن در نمی‌آیند

اگر سری به فضای مجازی زده باشید، یکی از بحث‌های داغ این روزها در فضای مجازی، بازنشر و نقد مقاطعی از برنامه «زندگی پس از زندگی» شبکه چهار سیماست. در این بازنشرها برخی به‌طور قطعی در مقام انکار این دست از تجربه و روایت‌ها پراآمده‌اند، برخی نقدهایی نوشته‌اند و بعضی دیگر موضع‌شان تأییدی نسبت به روایت‌های این برنامه است. ما در این گفت‌وگوی تقصیلی به ارائه تاریخچه‌ای کلی از حوزه مطالعاتی تجربه نزدیک به مرگ، تبیین فلسفی تجربه نزدیک به مرگ، معرفی مؤلفه‌ها در تشخیص صدق و کذب این تجربه‌ها و معرفی مؤلفه‌های مشترک در تجربه نزدیک به مرگ پرداخته‌ایم. متن پیش‌رو، گزارشی از گفت‌وگوی جام جم با دکتر مهدی غیاثوند، استادیار گروه فلسفه دانشگاه خوارزمی است. او در ابتدا تاریخچه‌ای از آغاز مطالعات تجربه نزدیک به مرگ را بیان می‌کند و می‌گوید کسی که پیش از همه توجه‌ها را به سمت تجربه‌های نزدیک به مرگ جلب کرد، ریچموند مودی، پژوهشی آمریکایی است که مطالعات فلسفی نیز داشت و برای نخستین بار اوبود که از اصطلاح Near-death Experience یا همان تجربه نزدیک به مرگ استفاده کرد.

زینب مرزوقی

فرهنگ و اندیشه

یک جنگ تمام عیار معرفتی

به نظر می‌رسد سومین فصل برنامه «زندگی پس از زندگی» نیز مانند فصل دوم آن یکی از پربیننده‌ترین و پژه برنامه‌های افطار امسال بوده است. آیا این مسأله اثبات می‌کند عمیق‌ترین موضوعات دینی، معرفتی و فلسفی نیز توان جذب بالای مخاطبان را دارند؟ پاسخش یک کلمه است؛ بله قطعا و در تکمیل آن باید گفت؛ حتی سریال‌های طنز و سرگرمی، لیگ مسابقات فوتبال و اصلا هر برنامه‌ای تا وقتی به این موضوعات پیوند نخورد، توان جذب مخاطب را ندارد.

به عبارت دیگر، اصل جذابیت متعلق به همین موضوعات است و موارد دیگر ادای آن را درمی‌آورند. یاد مرگ و ذکر عوالم برزخ و معاد، بنا بر تصریح بسیاری از روایات و آموزه‌های دینی مستحب است. همان روایات و آموزه‌هایی‌که حب دنیا را رأس تمام خطاهای دنیوی و یکی از مهم‌ترین دلایل خطاکاری‌های اهل دنیا برمی‌شمارد.

همین اهل دنیایی‌که امروز مدعی تمام عیار تجربه گرایی شده‌اند قطعی‌ترین و جدی‌ترین تجربه زندگی را فراموش کرده‌اند. آن هم وقتی وقوع جنگ‌های متعدد و سیل و زلزله و خشکسالی و... حتی شیوع گسترده ویروس کرونا نیز حریف قیمت کره و پنبِر و نکرار برای بالا و پایین شدن مداوم قیمت دلار نمی‌شود.

در چنین شرایطی همه ما نیاز داریم گاهی کمی از دنیا فاصله گرفته و از منظر بالاتر به کل زندگی نگاهی بیندازیم.

از این نظر، زندگی پس از زندگی، نه فقط تلنگری جدی بلکه آرامش بخش و خوشایند است. حال بگذریم از این‌که بخش عمده‌ای از مضمون بسیاری از آیات قرآن کریم و اساسا جهانمایه مشترک تمام ادیان همین مرگ آگاهی و معاد باوری است. در روزگاری که ایندئولوژی لیبرال سرمایه‌داری و هنر اومانستیستی برای دین‌گریزی، معنویت‌ستیزی و دنیاگرایی سالانه

دوره دوسالانه انتخاب آثار برتر پژوهشی دفاع مقدس و مقاومت در این جلسه برگزاری نشست‌های تخصصی با موضوع ضرورت پژوهش درباره دفاع مقدس و مقاومت، تبدیل موضوع پژوهش درباره دفاع مقدس و مقاومت به گفتمان عمومی در سطح جامعه علمی کشور، لزوم ارتباط با پژوهشگاه‌ها و

دکتر غیاثوند معتقد است مطالعات در حوزه تجربه نزدیک به مرگ در ایران از اواخر دهه ۷۰ شمسی با ترجمه کتاب زندگی پس از زندگی آغاز شد و سپس در دهه ۸۰، نخستین نمونه از جمع‌آوری داده‌ها در این حوزه را مشاهده می‌کنیم. او برای اثبات این تجربه‌ها از استدلال کمیت فراوان و تنوع کیفی تجربه‌های نزدیک به مرگ استفاده می‌کند.

دکتر غیاثوند در این گفت‌وگو همچنین به این پرسش پاسخ داده است که چگونه می‌توانیم باور کنیم تجربه نزدیک به مرگ دروغ نیست یا ما با یک شیادی جمعی روبه‌رو نیستیم؟

او درباره مصادیق مختلف تجربه‌گران در زیست‌بوم، فرهنگ، دین و جغرافیای مختلف عنوان می‌کند؛ «وقتی افراد در فرهنگ خاصی قرار دارند مانند تجربه‌گران برنامه زندگی پس از زندگی

شبکه چهار، در تعریف تجربه‌شان از آموزه‌های شیعی و اعتقادات دینی مثل ائمه نام می‌برند و تا حدودی روایت‌شان درون دینی به نظر می‌رسد. ممکن است این احتمال بریاید که ما با مصداق‌هایی از شیادی روبه‌رو هستیم یا افرادی که متوهم هستند. ماجرا این‌گونه است که وقتی ما با پدیده‌ای روبه‌رو هستیم که به بیان درنمی‌آید و گفتن آن سخت است، طبیعی است وقتی بخواهیم آن را تعریف کنیم؛ بافت‌مند، تاریخ‌مند، موقعیت‌مند و در نهایت فرهنگ‌مند می‌شود. یعنی بودایی با رنگ و بوی بودا آن را تجربه می‌کند و در اینجا با رنگ و بوی فرهنگ و مذهب شیعی تجربه می‌شود. مسأله این است که این فرآیند گریزناپذیر است که به هرحال وقتی تجربه در حال شکل گرفتن است براساس آگاهی شخص، آن تجربه به وجود می‌آید و در بیان هم همین‌گونه است. بنابراین اگر بگوییم شکل‌گیری تجربه تحت تأثیر ادیان است، کمیت تجربه‌گران این مسأله را رد می‌کند اما ادیان در کیفیت

اندیشکده‌ها، لزوم برطرف‌کردن موانع پژوهش و ایجاد سازوکار لازم برای توجه مراکز علمی به موضوع مهم پژوهش در حوزه دفاع مقدس و مقاومت و حمایت مالی و معنوی از پایان‌نامه‌های دکتری با موضوع پژوهش درباره دفاع مقدس و مقاومت را از اقدامات مهمی برشمردند که باید عملیاتی شود. /منبع: ایسنا

دکتر غیاثوند در جریان نشست تخصصی با موضوع ضرورت پژوهش درباره دفاع مقدس و مقاومت

تجربه موثر هستند و در واقع نه تنها ادیان بلکه زمانه در بیان تجربه‌ها تأثیرگذار بوده و وقتی قرار است تحقق پیدا کند، در کیفیت تحقق متفاوت هستند.»

دکتر غیاثوند معتقد است که «تجربه‌های گزارشگران در همین چند دهه فعالیت NDE از نظر کمیت آن چنان بالاست که به سختی می‌توان دیده بر این حجم کمیت فرو بست و همه آنها را شیادی دانست. در دهه ۸۰ گزارش‌هایی از هشت میلیون آمریکایی ثبت شده است و این درحالی است که این حجم بالا از گزارش تنها مختص به یک دهه است.

در ایران نیز چنین است و وقتی یک نمونه به میان می‌آید افراد دیگری نیز تجربه‌های جدیدی را روایت می‌کنند. همچنین نمونه‌های ثبت شده و ثبت نشده آنقدر زیاد است که تا حدودی

انکار آن چندصد میلیون تجربه از عقل فلسفی و خرد به دور است.

مؤلفه دیگر، کیفیت است. گاهی ممکن است جمعیت عظیمی ادعایی کنند ولی همه آنها از یک فرقه یا یک مذهب دینی یا یک طایفه قومی باشند.

در اینجا هرقدر کمیت بالا باشد اما اگر همچنان نسبت به کیفیت مسأله شک وجود داشته باشد، کیفیت و تنوع در این کمیت پاسخی برای این شکاکیت است، چراکه ما در این تجربه‌ها با تنوع نوعی، نژادی، سن و سالی، جغرافیایی، ویژگی‌های فیزیکی، سنت‌ها، باورهای دینی و قومیت‌ها روبه‌رو هستیم و نهایتا در حداقلی‌ترین حالت ممکن به ما می‌فهماند که این‌مسأله پدیده‌ای جدی است.»

اگر هنوز تجربه‌های

نزدیک به مرگ

را باور ندارید،

پیشنهاد ما

مطالعه گفت‌وگوی

تقصیلی جام جم

با دکتر مهدی

غیاثوند، استادیار

گروه فلسفه

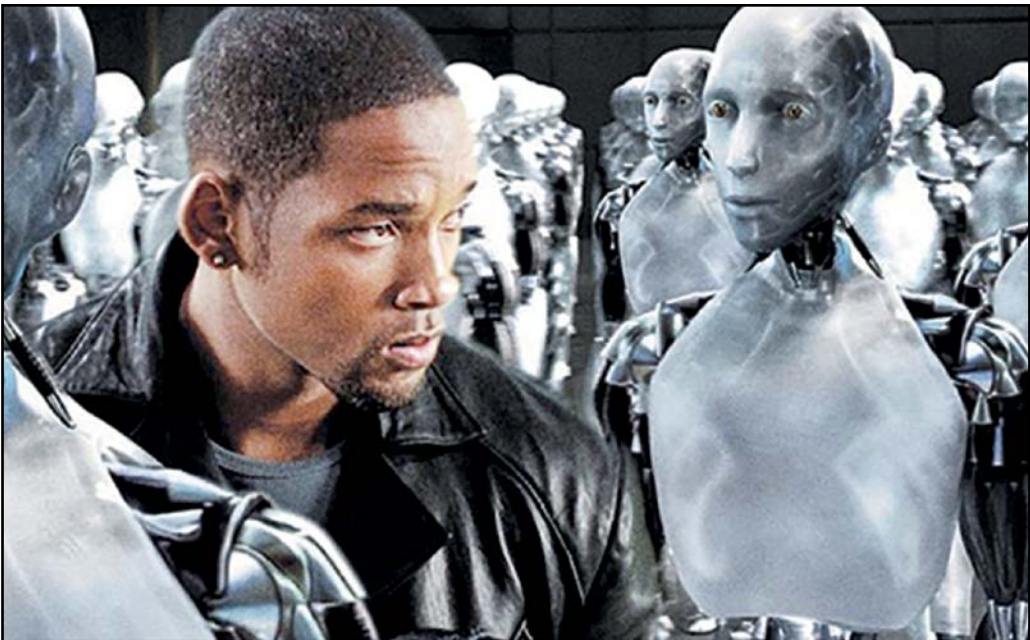
دانشگاه خوارزمی

است. برای

خواندن گفت‌وگو

این بارکد را

اسکن کنید

فیلم «من یک ربات هستم» به موضوع هیولت انسانی و هوش مصنوعی پرداخته است

هدف اصلی نویسنده اثبات وجود روح و زندگی پس از مرگ بود. در طول سال‌های بعدی انتقادات مختلفی متوجه این ادعا بوده اما هیچ‌کس نتوانسته و نمی‌تواند اصل وجود چنین تجربیاتی را انکار کند. تجربیاتی از فرهنگ‌ها، ادیان و حتی تاریخ و جغرافیاهای مختلف که در کمال شگفتی، اشتراکات قابل توجهی با یکدیگر دارند. اتفاقا هر ساله بر اساس همین تجربیات، فیلم‌ها و سریال‌های مختلفی با موضوع مرگ و وجود ارواح ساخته می‌شود که می‌کوشند منطق بر گزارش‌های چنین تجربه‌گرایی باشند.

فیلم‌ها و آثاری که قبل از هر چیز تخیل و تصور مخاطب را هدف گرفته‌اند، تا تفکر او را، فرصت نیست از تفاوت‌های بین مرگ آگاهی و مرگ اندیشی بحث کنیم. مرگ آگاهی برای باز تعریف جهان در جبهه امید و ناامیدی، عباس موزون نشان داده که می‌داند نباید برای فتح خاکریزهای دشمن شتاب‌زده عمل کرد. هرچند خیز رفتن در میدان‌های مین یا نگهبانی دادن طولانی و یکنواخت روی دیواره‌های مرزی، تکراری به نظر برسد.

جنگ در جبهه امید و ناامیدی

نام این برنامه برگرفته شده از کتابی است با همین عنوان از ریچموند مودی (لایف افتر لایف) که در سال ۱۹۷۵ میلادی با بررسی ۱۵۰ مورد از تجربیات نزدیک به مرگ نوشته و منتشر شد.